

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ АЛЬЯНС КУЛЬТУРНИХ І КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ: МІЖ ЕКОНОМІЧНИМ ЛОБІЮВАННЯМ І КУЛЬТУРНОЮ ТРАНСФОРМАЦІЄЮ ¹

Пелех Оксана Богданівна

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри документальних комунікацій та менеджменту,
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна*

Креативна економіка набуває дедалі вагомішого значення в культурних та економічних стратегіях Європейського Союзу. Інтегруючи творчість, знання та культуру, вона охоплює широкий спектр секторів – від дизайну й медіа до культурної спадщини та люксових товарів [1]. Провідну роль у розвитку цієї галузі відіграє Європейський альянс культурних і креативних індустрій (ЕССІА) – об'єднання національних асоціацій брендів преміум-сегменту, що функціонує на перетині збереження культурної спадщини, інновацій і економічної конкурентоспроможності [2].

Осмилення ЕССІА потребує міждисциплінарного підходу, що поєднує три концепції. *Інституціональна теорія* (DiMaggio, Powell; Scott) розглядає організації не лише як раціональних акторів, а й як суб'єктів, що діють у межах соціально сформованих норм і прагнуть до легітимності. У цьому контексті ЕССІА постає як «інституційний підприємець», який формує нові нормативні орієнтири – через просування стандартів сталого розвитку, інновацій і захисту прав інтелектуальної власності [3, 4]. *Концепція кластерів і креативних екосистем* (Porter; Pratt; Lazzaretto) дає підстави трактувати ЕССІА як надкластерну платформу, що координує локальні та національні кластери та виконує інтеграційну функцію між виробниками, споживачами, освітніми установами й державними органами. У цьому контексті Альянс не лише забезпечує обмін найкращими практиками, але й створює умови для підвищення конкурентоспроможності регіонів завдяки механізмам культурної інноваційності [5, 6, 7]. *Теорія політичних мереж* (Rhodes; Marsh) пояснює функціонування Альянсу як ключовий вузол впливу через участь у європейських робочих групах, експертних консультаціях і стратегічних платформах. [8, 9].

---

¹ Дослідження проведено в рамках модуля Жана Моне «Динамічні креативні індустрії: Розкриття потенціалу економіки ЄС та виклики для України» (№ 101172651 – ERASMUS-JMO-2024-HEI-TCH-RSCH).

ЕССІА офіційно зареєстровано 17 травня 2023 р. [10], хоча ідея його створення виникла ще у 2012 р. через потребу єдиної платформи для представлення інтересів перед інституціями ЄС [11]. Альянс побудовано за принципом «асоціації асоціацій»: замість прямого членства окремих компаній він об'єднує сім національних організацій-засновників, які разом представляють понад 750 брендів і культурних установ [12]: Walpole (Велика Британія, ~80 брендів) – мода, автомобільна галузь, ритейл (Burberry, Rolls-Royce, Harrods); Altgamma (Італія, ~100 брендів) – автомобілі, мода, ремесла (Ferrari, Gucci, Valentino); Comité Colbert (Франція, ~90 брендів) – парфумерія, мода, гастрономія (Chanel, Louis Vuitton, Cartier); Meisterkreis (Німеччина, ~40 брендів) – автомобілі, годинники (Porsche, Montblanc); Gustaf III Kommitté (Швеція, ~20 брендів) – еко-продукти, ремесла (Volvo, Orrefors); Circulo Fortuny (Іспанія, ~30 брендів) – мода, косметика (Puig, Freixenet); Laurel (Португалія, ~25 брендів) – корок, вина, текстиль, порцеляна (Vista Alegre, Claus Porto).

Порівняльний аналіз засвідчує, що асоціації Франції, Італії та Великої Британії виявляють найвищу активність у стратегічних ініціативах ЕССІА, тоді як відсутність представництва країн Центрально-Східної Європи є структурною проблемою географічної інклюзивності Альянсу. Водночас саме ця конфігурація учасників відображає реальну економічну вагу галузі: висококласні ККІ формують близько 4% ВВП ЄС, а темп їхнього зростання у 2014–2018 рр. становив 32%, що суттєво перевищує середні показники по ЄС. Галузь забезпечує 2,1 млн робочих місць і 10% загального експорту ЄС; 72% світового ринку люксових товарів загальним обсягом 1 384 млрд євро припадає на європейські компанії. Важливою складовою цього внеску є розкішний туризм, прямий економічний ефект від якого у 2019 р. оцінювався на рівні 575–725 млрд євро, а з урахуванням непрямих ефектів – понад 1 трлн євро із забезпеченням до 22 млн робочих місць [2].

Спираючись на цю економічну базу, European Cultural and Creative Industries Alliance зосереджує діяльність на кількох взаємопов'язаних напрямках [2]. У сфері захисту інтелектуальної власності в контексті Digital Services Act Альянс наполягає на принципі KYC, уніфікації процедур повідомлення про порушення та підвищенні відповідальності онлайн-посередників. Паралельно розвивається цифрова трансформація торгівлі: Comité Colbert і Walpole підтримують створення платформ автентичної онлайн-торгівлі з використанням блокчейн-технологій.

У сфері сталого розвитку ЕССІА підтримує Ecodesign for Sustainable Products Regulation, зокрема обмеження знищення непроданих товарів, наголошуючи на балансі між екологією та економікою. Щодо Packaging

and Packaging Waste Regulation Альянс виступає за гармонізацію вимог до пакування та захист його унікальності у люксовому сегменті.

Освітній напрям реалізується через Altagamma (передача ремісничих навичок молоді). На міжнародному рівні ECCIA закликає до деескалації торговельних суперечностей (зокрема щодо Digital Services Tax у США), підкреслюючи ризики для зайнятості й інвестицій. У 2024 р. ініційовано створення Європейської інноваційної платформи в межах Horizon Europe (2,3 млрд євро) для розвитку міжсекторальної співпраці та сталих бізнес-моделей у ККІ.

Разом із тим критичний аналіз виявляє низку структурних обмежень у діяльності ECCIA. По-перше, позиції Альянсу щодо «гнучкого регулювання» пакування можуть суперечити принципам Європейського зеленого курсу, захищаючи брендову айдентичку коштом уповільнення екологічної трансформації. По-друге, домінування Франції, Італії, Великої Британії та Німеччини зумовлює асиметричний доступ країн ЦСЄ до інституційних ресурсів ЄС. По-третє, відсутній системний механізм оцінки ефективності ініціатив Альянсу – звіти мають переважно описовий характер. По-четверте, практика «комодифікації культури» – перетворення регіональних традицій на стандартизований «євролюкс» – може витіснити місцеві форми культурного вираження. У порівняльній перспективі ECCIA демонструє суттєву перевагу перед американською CFDA у сфері наднаціонального лобіювання та перед японською JLFA – у формуванні міжнаціональних мереж, проте поступається мережі UNESCO Creative Cities Network у горизонтальних зв'язках із малими виробниками та позаєвропейськими культурними інституціями.

Таким чином, ECCIA виступає потужним інституційним актором, що поєднує економічне лобіювання, захист культурної спадщини та участь у формуванні нормативного поля ЄС. Синергія інституціональної, кластерної та мережевої логіки забезпечує його значний вплив на культурно-економічне середовище Європи. Водночас подальший розвиток Альянсу потребує посилення географічної й культурної інклюзивності, запровадження механізмів оцінки ефективності та розширення глобального партнерства, зокрема в контексті культурної дипломатії й залучення країн-кандидатів, включно з Україною.

Література:

1. Безугла Л., Лазакович І. Креативні індустрії та креативна економіка: досвід України в умовах війни. *Економіка та суспільство* 2024. Вип. 63.

2. European Cultural and Creative Industries Alliance (ECCIA). URL: <https://www.eccia.eu>

3. DiMaggio P.J., Powell W.W. The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality. *American Sociological Review* 1983. № 48. P. 147–160.
4. Scott W.R. *Institutions and Organizations*. Sage Publications, 2001.
5. Porter M.E. Clusters and the New Economics of Competition. *Harvard Business Review* 1998. November–December. P. 77–90.
6. Pratt A.C. Creative cities: the cultural industries and the creative class. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography* 2008. № 90(2). P. 107–117.
7. Lazerretti L., Capone F., Boix R. Reasons for Clustering of Creative Industries in Italy and Spain. *European Planning Studies* 2012. № 20(8). P. 1243–1262.
8. Rhodes R.A.W. *Understanding governance: Policy networks, governance and accountability*. Buckingham: Open University Press, 1997.
9. Marsh D., Richards D., Smith M.J. Re-Assenting the Role of Departmental Cabinet Ministers. *Public Administration* 2000. № 78. P. 305–326.
10. Transparency Register. URL: https://transparency-register.europa.eu/searchregister-or-update/organisation-detail_en?id=811562850055-34
11. Securing the Leadership of the European High-End and Luxury Industries in the Digital Era. URL: https://altagamma.it/media/source/ECCIA_Manifesto_HD_1.pdf
12. European data. LobbyFacts. URL: <https://www.lobbyfacts.eu/datacard/european-cultural-and-creative-industries-alliance?rid=811562850055-34&sid=178058>